

lépcsőházba. A kukatároló felől erőteljes, ammóniás szag terjengett, úgy nyúltak felénk ezek a döglletes hullámok, mint a hulladékban élő szörny láthatatlan karjai. Pfuj, mondta Tünde, és rácsapott a lift hívógombjára. Minden háznak van egy saját szörnyetege, aki a kukatárolóban lakik, és a személedobó csövekben közlekedik, ha úgy tartja kedve, mondtam mintegy mellékesen, de Tünde nem volt partner ebben a fantáziában. Az alagsor egyik egészen elsötétült zuga felé nézett, mintha valami szokatlant vett volna észre. A fal mellett, az árnyékban egy férfi állt némán és mozdulatlanul. Lassanként, ami egy-két másodpercet jelentett, ki tudtam venni az alakját, természetét és ruházatát. A férfi keskeny karimájú, barna vagy fekete kalapot és hosszú ballonkabátot viselt, s ez valahogy nyomatékosabbá, egyszersmind fenyegetőbbé tette a jelenlétét. Arca csak halványan, szürkén derengett a félhomályban. Tünde hangosan a férfira köszönt, amire csak valami dűnnyögő, alig hallható válasz érkezett. Tünde újra a lift apró hívógombját nyomogatta, amelyet valaki előzőleg öngyújtóval megolvastott. A kijelző nem reagált, sötét maradt, mintha a lift meghalt volna. Rácsaptam az alagsori világítás kapcsolójára, de semmi sem történt, továbbra is ott álltunk az egyre feszültebb homályban és csöndben. Észrevettem, hogy az alak egy aktatáskát tart a kezében.

– Úgy látszik, elromlott a lift – mondta Tünde, és bosszúsan rám nézett.

– Menjünk gyalog – javasoltam, jobb ötlet híján.

– Rác bácsi – szólította meg Tünde az idegent –, átjön velünk a szomszéd lépcsőházba?

De Rác bácsi nem válaszolt.

– Üzemen kívül – morogta –, na persze. Hát persze. Még szép, hogy üzemen kívül. Na jó. Hát ez van. Még szép.

A férfi lassan elindult felfelé a lépcsőn, csoszogó, szaggatott mozdulatokkal. Kalapja, ballonja és aktatáskája szürke egységbe olvadt, s az egész jelenésből valami fájdalmas, fáradt legáradt, mint a hideg, ha kinyitnak egy lépcsőszekrényt.

– Gyere – mondta Tünde, és kiléptünk a lépcsőház ajtaján.

– Ki ez a fickó? – kérdeztem.

– Rác bácsi. Nyugdíjas pasas, ő is a tizediken lakik, az északi oldalon.

– És mi baja van?

– Magának való, de nem veszélyes. Pár éve halt meg a felesége, nem sokkal, miután ideköltöztek. Nagyon megviselte.

– Megértem – mondtam ösztönösen. – Olyan hétköznapi dolog, hogy valaki meghal, gondoltam, még ha a közelünkben is, hogy védekezésésképpen nem tulajdonítunk jelentőséget neki, nem tudunk elmerülni mélyen mások halálában, ez valószínűleg evolucionális fejlemény, megóv minket a megőrléstől, az értelmetlentől, hogy vagyunk, de eltűnhetünk, megsemmisülhetünk bármelyik pillanatban, a testünk rejtett, sosem látott zugaiban elég egy apró változás, egy picit érkatasztrófa, és ennyi volt, a többi már a környezetünk dolga, takarítás és gyászmunka.

Megkerültük a fél háztömböt, és Tünde az egyik kapucsengőt használva bekéredzkedett a másik lépcsőházba, amely ugyanannak a háztömbnek a keleti fekvésű lakásaihoz vezetett.

– Ha itt jó a lift, szerencsénk van, átmehetünk a tetőn – mondta Tünde.

– Hogyan? – kérdeztem kissé seppentem.

– A tetőn az ajtók mindig nyitva vannak, kimegyünk itt, lejövünk ott, mi a probléma?

A lift működött, Tünde lehívta a földszintre. Hallatszott, ahogy zakatolva, zörögve ereszkedik alá a fémkabin a rettenetes üregben.

– Mi lesz, ha bennragadunk? – kérdeztem, pedig valójában jobban tartottam attól, hogy mi lesz, ha felérünk a tizenegyedik szintre. Nem voltam az a tériszonyos típus, de nem is szerepelt bakancslistámon a tetőkön való császkalás.

– Miért ragadnánk be? Szerinted mennyi az esélye, hogy mindkét lift egyszerre romlik el? Ezzel nem tudtam vitatkozni.

Láttam, hogy a lift ajtaján a feliratot valaki elmésen „személyelvonó”-ra változtatta. Egy nagy rándulással meg is érkezett az „elvonó”, beléptünk, Tünde megnyomta a legfelső gombot.

– A hetediken mindig ránt egy nagyot, mintha le akarna zuhanni, majd csak figyeld – mondta, és tényleg így történt, remek volt ez a liftezés.

A szívem erősen dörömbölt, amikor kiszálltunk a tizediken. Tünde magabiztosan ment előre, és elvárta, hogy késedelem nélkül kövessem. A keskeny fémlétrán mászni kezdett felfelé, és bármilyen pompás látványt is nyújtott így alulnézetből, nem tudtam nem észrevenni feje fölött a csapóajtót, amelyet nagyon felelőtlen módon semmilyen zár nem védett.

– Miért nem jelentitek a házmesternek, hogy bárki szabadon ki- és bejárhat itt?

– Majd mindjárt meglátod, miért nem. Csak gyere utánam.

Tünde fellökte a csapóajtót. Napfény melegét és friss levegőt éreztem az arcomon. Összeszedtem magam, megragadtam a létra szárát, és követtem Tündét. Amikor kimásztam az üregeken át a tetőre és felegyenesedtem, ösztönösen úgy éreztem, legjobb lenne azonnal hasra vágni magam és lehunyni a szemem, de Tünde olyan laza volt és természetes, hogy nem akartam hülyének vagy gyávának látszani előtte. A tető lapos volt, némi szegéllyel a szélén, és helyenként kémények és antennák díszítették. Fekete, kátrányos szigetelőrétegen lépdeltünk. Igyekeztünk visszanyerni lépteimhez a biztonságot, amelyet mindig elveszítettem, ha tekintetemet felemeltem a talajról, és hagytam, hogy a panoráma elszédítsen. Sosem voltam még ilyen magasan, egy ház tetején, egy házén, amelyet mindennap láttam, mégsem jutott eszembe soha, hogy ilyen lehetőségek rejtőznek a magasságában. A látvány ámulatba ejtett, mintha csak egy szigeten lennék, és körülöttem mindenhol az üres lég óceánja, a magánynak, a félelemnek és a gyönyörűségnek különleges keveréke, amelyet az építészet és a gravitáció alkotott egymással karöltve ennyire halál- vagyis égközelivé.

– Hogy tetszik? – kérdezte Tünde, és tett közben néhány határozott lépést az épület pereme felé.

– Megrázó – mondtam. – Ott a városháza tornya, meg a színház – mutattam neki feleslegesen –, fantasztikus.

– Kijössz ide hozzám?

– Felejtsd el! És jobb, ha te sem mész. Nem úgy volt, hogy főzünk, meg Kassák-verseket olvasunk?

– Ez annál is izgalmasabb. Na, gyere már, csak egy kicsivel közelebb!

Akartam is menni, meg nem is, szóval mentem. Tünde letette a hátizsákját az egyik kémény tövébe, aztán egészen vérfagyasztó hányavetiséggel leült a betonszegélyre, és a mélység fölé lógatta a lábát.

– Ne már – nyögtem felé.

– Most mi van? Mit kéne tennem, hogy idegyere?

– Olyasmit, amit ott semmiképp sem tudnánk csinálni, szóval gyere csak szépen vissza ide mellém.

Tünde a hátára feküdt és széttárta a karjait maga mellett, miközben két lába továbbra is a mélybe kandikált.

– Szegény Rácز bácsi... vajon hányadik emeleten tarthat?

Leültem az egyik alacsony betonelemre, úgy két méterre Tündétől, így ha minden bátorságom összeszedem, nyújtózkodva elérhettem volna a száját, vagy ujjammal ujjának a végét.

– Miért érdekel annyira ez a Rácз bácsi?

– Sokszor kedves volt hozzám, teljesen ártatlanul. Láttam, milyen volt, amikor még élt a felesége, és láttam utána. Látványosan és nagyon gyorsan megöregedett. Eleinte még sültött krumplispogácsát meg kalácsot, mindig hozott át belőle, aztán az egész hirtelen véget ért. Elfogyott a lelkiereje.

Eszembe jutott a beígért paprikáskrumpli, és kissé elszégyelltem magam.

– Mit dolgozik az öreg?

– Valami hivatalnokféle lehet, de szerintem már nyugdíjba ment. Persze ettől még eljár otthonról minden egyes reggel, és estefelé hazatér, a fene se tudja, honnan.

– Család?

– Van egy lánya, de külföldön él, asszem Amerikában vagy Mexikóban. Egyszer-kétszer járt itt látogatóban, úgy rémlik. Anyám szerint nagy ribanc. Ő csak tudja.

– Sajnálom a Rácз bácsit – mondtam némi valódi együttérzéssel.

– Ja, én is kicsit. Valójában az öregség és az egyedüllét szimbóluma számomra. Valami, amit nem látsz szívesen, mégis naponta szembesülnöd kell vele.

– Vénség és magány. Tizenévesen, bele az arcodba, mindennap.

– Sem vénnek, sem magányosnak nem muszáj lennünk. Ha akarjuk, mindkettő megelőzhető – Tünde meglóbálta a lábát, és kuncogva nevetett.

Nem tetszett ez az irónia, túl sokat reméltem az estétől, profán és ösztönös dolgokat, éppen a vénség és a halál ellentéteit.

– Nem jönne még inkább vissza ide, hozzám? – kérdeztem.

– Gyere csak te ide, és megcsókolhatsz.

A fenébe is, gondoltam, és térbeli viszolygásomat legyőzve odaaraszoltam Tünde mellé. A cipőm már éppen kiért a semmibe, és olyan érzésem támadt, mintha egyszerre lejteni kezdene alattam a tető. Tünde felém fordult, és hirtelen átkulcsolta a combját a derekamon.

– Mi nem leszünk magányosak és öregek – súgta a fülembe, és még mielőtt bármi mást mondhatott volna, számat gyorsan az övére tapasztottam, mint a forró pecsétviaszt. Lehunytam a szemem, és igyekeztem megfelekedni róla, hogy néhány arasznyira tőlünk szakadék nyílik örök fiatalságunkba. Csókolóztunk, eleinte hevesen, vadul, aztán kifáradva, egyre érzékibben, egyre lassabb és finomabb rohamokkal. A testem öröme és a létemben meggyökerező szomorúság felváltva csillogott bennem, mint egy feldobott, de leesni nem akaró érme két oldala. Tünde visszahanyatlott a hátára, de a kezemet nem engedte el, finoman, reménytelenül lüktetéssel szorította az ujjamat. Nem is tudom, mennyi ideig fektüztünk így egymás takarásában és védelmében, de körülöttünk mintha megállt volna a világ, és az ég olyan derűsen kék volt, hogy alig hitte az ember a mögötte uralkodó örök sötétséget. Kellott valami, hogy felébredjünk, kerestem egy szót, egy javaslatot, melyet téglaként átdobhattam ezen a pókhálóra szőtt csenden.

– Gyere, főzz nekem vacsorát – súgtam a fülebe –, igyunk egy kis bort, és közben Kassák-verseket fogok szavalni neked.

– Igazán forradalmi javaslat – súgta vissza Tünde, és megint kuncogott.

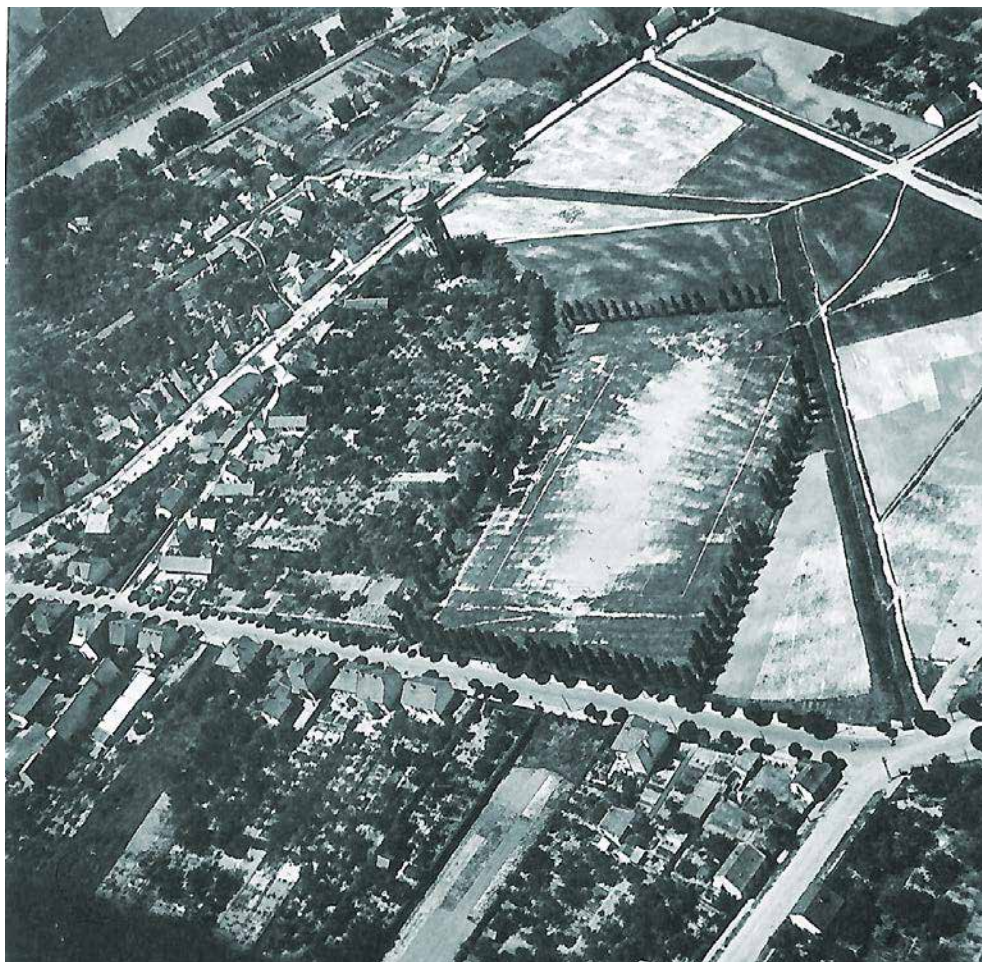
Felültünk a tetőn. Én, akár a rák, hátraevickéltem néhány métert, és csak akkor egyenesedtem fel, amikor a háztömb pokolian éles határán túl már nem láttam az utcák és a park mélységes mély szurdokát.

Tündéék lakása minden lányos rendetlensége ellenére egy nászutaslakosztály volt a szememben. Tünde sebes mozdulattal lerúgta cipőjét, a szobájába sietett, és néhány szétszórt ruhadarabot és fehérneműt behányt a szekrénybe. A fürdőszobában csak szűkösen fértünk el, évődve és nevetve megmostuk egymás kezét, és amíg Tünde a törölközőt használta, én szimplán csak megfogdostam a derekát a vizes kezemmel, hogy ficáncoljon nekem kicsit. Sietve kipakoltuk a táskák tartalmát a konyhában, hagyma, elhibázott kolbász, krumpli, vidám dobálózás közepette mindent felsorakoztattunk a pulton. Kibontottam az egyik palack bort, Tünde pedig kerített két egyforma poharat, és egy tálca jégkockát. Isteni volt a boglári rozé, és hirtelen valahogy elment a kedvem a főzéstől, mást akartam, másféle éhséget csillapítani.

Lihegve lehuppantunk a kanapéra a nappaliban, Tünde megpróbált odébb mászni, kezével az állólámpa kapcsolója után kutatott, de ahányszor elérte volna, visszahúztam magamhoz, mint egy kis magatehetetlen, akaratomnak kiszolgáltatott állatot, s ennek dacos és gyengéd verekedés lett a vége.

– Ha Kassákot akarsz, most megkapod – mondtam, és a melléhez szorítottam a fejem, lefogtam alig ellenkező karját, és mondom: *elvezetlek benneteket a források eredetéhez mondom: a lány levetkőzik a tükör előtt de ellobban, ha valaki észreveszi ez a kétfenekű láda titka a madár gondtalanul fölszáll a varázsló tégelyéből csak az a baj hogy sokan vagyunk együtt s a csoda szétmálik a fekete tükörlapon.*

Talán minden rendben is ment volna, de egy ponton, amikor a kezemmel egy kontinens bevételere készülődtem, mozgásom mohó sebessége miatt, vagy az utcáról felvisítő szirénák miatt Tünde riadtan felpattant a kanapéről, és melltartópántját igazgatva, mezítláb kirohant az előszobába, és feltépte az ajtót. Ijedten követte azt a rossz sejtelmet, amely rátört és elszakította tőlem a testét, talpa csattogva szaladt a lépcsőház kövezetén, csak hogy ezt a csattogást mindjárt megállítsa egy felismerés és egy félelmetes sikoly. Hormonjaim minden bosszúságával kitamolyogtam én is a lépcsőházba, és megláttam Tündét összeroskadva, zokogva, a lépcsőfordulóban sarkig tárt ablak alatt, Rácz bácsi ütött-kopott akatáskája mellett.

Révfalu látképe 1939-ben. Középen az 1906–1909-ben épült víztorony. (Fotó: Thomann Lajos)